

Nr 220.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om inrättande av en statlig brandskola; given Stockholms slott den 25 april 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 april 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen samt t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Bergquist, anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I årets statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 44) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till *statens brandskola* beräkna ett anslag av 90,000 kronor. Sedan ärendet numera färdigberetts, anhåller jag att ånyo få upptaga detsamma till behandling.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 april 1940 hemställde svenska brandskyddsföreningen, svenska brandkårernas riksförbund och svenska kommunalarbetareförbundet, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för anordnan-

de av en statlig brandskola samt att särskilda kompetensföreskrifter måtte stadgas för vissa kategorier brandkårspersonal. Sedan ett antal myndigheter efter remiss avgivit yttranden över framställningen, tillkallade jag den 19 september 1940 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 i samma månad tre sakkunniga att inom kommunikationsdepartementet biträda med verkställande av utredning rörande frågan om inrättande av en statlig brandskola samt frågan om fastställande i författningsväg av mera detaljerade kompetensföreskrifter för den heltidsanställda brandpersonalen i olika befallsställningar.

De sakkunniga,¹ som antogo namnet brandskoleutredningen, ha den 22 mars 1941 avlämnat ett betänkande med förslag om inrättande av en statlig brandskola m. m. (Statens off. utredn. 1941: 11).

Betänkandet upptager dels förslag om inrättande av en statlig brandskola och dels förslag till ändringar i brandstadgan, innefattande kompetensföreskrifter för viss brandpersonal. I detta sammanhang synes allenast förstnämnda förslag böra upptagas till behandling. Frågan om införande i brandstadgan av särskilda kompetensföreskrifter torde nämligen böra vidare övervägas av de sakkunniga, som jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 mars 1941 tillkallat för utredning rörande lämpliga åtgärder för stärkande av rikets brandförsvaret (brandförvarsutredningen). I brandförvarsutredningens uppdrag ingår nämligen bland annat att upptaga frågan om en revision av brandstadgan till prövning.

Brandskoleutredningens förslag.

I frågan huruvida en statlig brandskola bör inrättas, anför brandskoleutredningen följande:

Att skapa skydd mot eldens skadegörande verkningar var i äldre tider en av de mest svårlösta uppgifterna för städerna och andra större samhällen i vårt land. Ofta visade sig också detta skydd bristfälligt. Tid efter annan — senast under 1880-talet — uppstodo katastrofbränder, varvid stora delar av de brandhärjade orternas bebyggelse helt ödelades.

I våra dagar är risken för dylika katastrofbränder mindre åtminstone i de orter, där bebyggelsen till största delen utgöres av stenhus och där välutrustade yrkesbrandkårer finnas. I flertalet städer och samhällen äro emellertid de flesta byggnaderna av trä och ofta tätt sammanbyggda utan brandmurar. I dylika orter kvarstår alltjämt faran för omfattande bränder, särskilt i de fall då brandväsendet icke är effektivt organiserat. Därjämte har brandrisken avsevärt ökats genom den under normala förhållanden alltmer tilltagande användningen av eldfarliga oljor samt genom storindustriens massanhopning av brännbara ämnen.

De ekonomiska värden, som årligen förstöras genom brand, äro också betydande. Till belysning av brandskadornas storlek må nämnas följande siffror, utvisande försäkringsvärden och brandskadeersättningar i Sverige under de sistförflutna tio åren.

¹ Sakkunniga hava varit brandchefen i Växjö, överstelöjtnanten H. Forssman, vilken tillika tjänstgjort som ordförande, undervisningsrådet Vilh. Berglund och brandmannen vid Stockholms brandkår A. Rörström.

1	2	3	4
Å r	Försäkringsvärden i Sverige i milliarder kronor	Brandskadeersättningar i Sverige i miljoner kronor	Kol. 3 i ^{0/00} av kol. 2
1931.....	36.8	31.4	0.9
1932.....	37.0	31.8	0.9
1933.....	37.7	27.1	0.7
1934.....	38.6	28.1	0.7
1935.....	40.0	31.0	0.8
1936.....	41.8	37.6	0.9
1937.....	44.0	29.9	0.7
1938.....	46.5	29.4	0.7
1939.....	52.0	36.2	0.7
1940 ¹	56.0	60.0	1.1

Tabellen upptager icke de brandskador, som drabbat statens egendom, och ej heller övriga skador, för vilka försäkringsersättning ej utbetalats. De totala skadorna äro därför betydligt större. Om dessutom hänsyn toges till förlust genom produktionsavbrott, genom arbetslöshet o. dyl., stiger värdet av det brunnna än mera. Sålunda torde man kunna beräkna, att eldsvådorna under år 1940 kostat landet omkring 75 miljoner kronor.

Vikten av ett effektivt brandförsvar är sålunda uppenbar. Med särskild styrka framträder kravet på ett fullgott brandskydd i nuvarande läge, enär förråd och maskiner, som härjas av eld, stundom äro oersättliga. Och allra kraftigast understrykes detta krav genom den risk, som i händelse av krig hotar vårt land genom fiendens brandbomber. Erfarenheten från de krigförande länderna har visat, att vid anfall från luften skadorna genom brand i regel bli mångdubbelt större än skadorna genom sprängverkan.

Under de senaste åren ha också, delvis med hjälp av statsmedel, högst betydande mängder av modern brandsläckningsmateriel anskaffats både för kommuner och industrianläggningar. Vad sålunda åtgjorts är emellertid ingalunda tillräckligt. För att brandväsendet skall få god effektivitet fordras även att materielen skötes av sakkunnig, väl utbildad och tränad brandkårspersonal.

Behovet av dylik utbildning har under senare tid avsevärt skärpts. Skälen härtill äro mångahanda. Sålunda är brandsläcknings- och brandalarmeringsmaterielen mera svårskött än tidigare på grund av dess invecklade tekniska konstruktion. Detsamma är förhållandet med exempelvis den moderna stegmaterielen samt rök- och gasskyddsmaterielen. Det åligger vidare brandbefälet att deltaga i byggnadsnämndernas arbete, då det gäller viktigare brandskyddsfrågor av byggnadsteknisk natur. Även hållandet av brandsyn, vilket jämlikt brandstadgan åligger brandbefälet, kräver god utbildning. Brandbefälet måste äga ingående byggnadstekniska kunskaper, kännedom om vattenledningar och deras anordning samt goda kunskaper om industrierna inom kommunen och om de faromoment, som äro förknippade med dessa industriers arbetsformer.

Större delen av nuvarande brandkårspersonal har icke genomgått någon annan utbildning än den, som kunnat meddelas på brandstationerna. Vissa kurser ha emellertid anordnats på enskilt initiativ. Sålunda har svenska brandskyddsföreningen anordnat vissa utbildningskurser för brandbefäl. Av

¹ Preliminära siffror.

ekonomiska skäl ha emellertid dessa kurser icke kunnat erhålla den omfattning, som varit önskligt. Vidare har svenska brandkårens riksförbund med hjälp av förbundets länskonsulenter anordnat kortare instruktionskurser för brandkårspersonal. Dessa kurser ha i regel varat allenast några dagar, varför de kunnat giva deltagarna endast ytliga kunskaper. Kurser för brandförmän ha vid några tillfällen anordnats vid Stockholms och Göteborgs brandkårer. Dessa kurser ha emellertid varit öppna endast för den egna kårens brandmän.

Statsmakterna ha icke understött brandkårspersonalens utbildning på annat sätt än genom de obetydliga bidragsbelopp, som under en följd av år utgått till svenska brandskyddsföreningen och svenska brandkårens riksförbund. I ett stort antal andra länder erhåller utbildningen av brandkårspersonal ett verksamt statligt stöd.

Svårigheterna att erhålla utbildning ha icke undgått att inverka på det svenska brandbefällets standard. Yrkesbrandkårens brandchefer ha visserligen genom sin praktiska tjänst överlag hunnit förskaffa sig nödiga insikter. Läget vid borgar- och frivilliga brandkårer är emellertid i ett mycket stort antal fall icke tillfredsställande. Ledningen av brandkåren handhaves ofta av personer med ringa eller ingen utbildning för sin uppgift.

Det måste därför vara ett allmänt intresse av vikt, att brandpersonalen beredes en undervisning, som motsvarar tidens krav. En sådan undervisning bör icke, som hittills varit fallet, organiseras såsom spridda kurser utan bör samordnas och effektiviseras genom inrättandet av en permanent undervisningsanstalt.

I fråga om möjligheten att inrätta en sådan undervisningsanstalt kan till en början konstateras, att anstalten i någon form måste erhålla ekonomiskt stöd. Skulle anstalten drivas utan sådant stöd bleve därav följden, att dryga kursavgifter skulle behöva uttagas av eleverna. Även om i vissa fall de kommuner, där brandmännen tjänstgöra, kunde tänkas giva bidrag till dessa avgifter, så torde dock i stort sett en sådan anordning komma att leda till att av ekonomiska skäl endast ett mindre antal brandmän kunde förskaffa sig utbildning vid skolan. Ett sådant system vore uppenbarligen icke till gagn för rikets brandförsvär.

Det kan vidare förutsättas, att åtminstone för närvarande kommuner eller enskilda organisationer icke torde komma att lämna undervisningsanstalten ekonomiskt understöd. Ej heller kan det antagas, att de utan understöd skulle upprätta en sådan anstalt. Det måste därför ankomma på staten att på lämpligt sätt tillgodose brandundervisningen.

Att staten skulle tillgodose denna undervisning kunde möjligen synas oegentligt ur den synpunkten, att brandväsendet är en kommunal angelägenhet. Meddelandet av brandundervisning torde emellertid kunna anses vara en statlig uppgift. Till jämförelse kan nämnas, att staten genom sin polis-skola omhändertagit polisutbildningen, ehuru polisväsendet i princip handhaves av kommunerna.

För statens tillgodoseende av brandundervisningen torde i huvudsak två former kunna upptagas till övervägande. Antingen kunde staten understödja en av enskilda organisationer eller av kommun driven brandskola eller också kunde en statlig brandskola inrättas. Av dessa båda alternativ synes det senare vara att föredraga. Genom upprättandet av en statlig skola skulle de största garantierna vinnas för en effektiv och enhetlig utbildning. Man torde vidare få räkna med att, därest staten skulle understödja en av kommun eller enskilda driven skola, statens utgifter för understöd sannolikt skulle bliva i det närmaste lika stora som utgifterna för en av staten driven skola. Med hänsyn härtill och då det icke torde kunna förväntas att en kommunal

eller enskild brandskola upprättas, föreslår brandskoleutredningen inrättandet av en statlig brandskola.

I fråga om brandskolans uppgifter har utredningen anfört, att undervisning borde meddelas åt blivande brandbefäl och brandunderbefäl. Med hänsyn till att skorstensfejarnas uppgifter i vissa betydelsefulla avseenden sammanfölla med brandpersonalens borde undervisning vid skolan beredas även åt skorstensfejare. Utredningen har dessutom övervägt, huruvida undervisning för luftskyddspersonal borde upptagas på skolans program. Härom anför utredningen följande:

Undervisning för luftskyddspersonal bedrivs för närvarande under luftskyddsinspektionens ledning. Brandskoleutredningen har samrått med luftskyddsinspektionen i frågan, huruvida den av inspektionen anordnade undervisningen borde överflyttas till brandskolan. Inspektionen har därvid meddelat, att det syntes angeläget, att undervisningen i brandskolan i största möjliga utsträckning samordnades med inspektionens undervisning. Vad anginge frågan på vad sätt ett sådant samordnande närmare borde organiseras vore inspektionen emellertid icke beredd att för närvarande taga ställning.

Med hänsyn härtill har brandskoleutredningen icke ansett sig böra upptaga särskilda kurser för luftskyddspersonal på skolans program. Givetvis kan dock skolans verksamhet senare utvidgas till att omfatta även luftskyddskurser, därest så skulle befinnas lämpligt.

Vid sidan av undervisningsarbetet borde enligt utredningens förslag forsknings- och försöksverksamhet på brandväsendets område bedrivas vid skolan. Av ekonomiska skäl torde det dock enligt utredningens mening vara nödvändigt, att denna verksamhet till en början dreves endast i obetydlig omfattning.

I fråga om huvudlinjerna för skolans verksamhet anför brandskoleutredningen följande:

Erfarenheter från redan bedriven brandutbildning giva vid handen, att de bästa utbildningsresultaten uppnås, då utbildningen utgör en kombination av dels skolmässig undervisning och dels praktisk tjänstgöring vid yrkesbrandkår. Den skolmässiga undervisningen bör, enligt vad man funnit, utgöras icke blott av föreläsningar och lektioner utan även av demonstrationer och övningar.

Brandskolans kurser böra uppbyggas på grundval av dessa erfarenheter. Kurserna böra sålunda i regel bestå av dels undervisning och dels praktisk tjänstgöring. Den praktiska tjänstgöringen bör uteslutas endast i de fall, då eleverna redan vid kursens början kunna förutsättas hava lång tids erfarenhet i yrket. I fråga om mycket korta kurser torde någon uppdelning i undervisning och praktisk tjänstgöring icke böra förekomma, utan de båda utbildningsformerna torde få tillgodoses jämsides under samma tid.

Skolan bör förläggas till Stockholm. Kompetenta lärarkrafter för högre brandundervisning kunna nämligen erhållas endast i huvudstaden, bl. a. på den grund att brandväsendets ledande organisationer, försäkringsbolagens samarbetsorgan, statens provningsanstalt, tekniska högskolans vattenlaboratorium o. s. v. där ha sitt säte. Skolan bör emellertid anordna kortare kurser av mera elementär natur i olika större eller medelstora orter i landsorten.

Utbildningen vid skolan bör vara kostnadsfri. Det synes brandskoleutred-

ningen vara av väsentlig betydelse, att eleverna icke betungas med alltför stora ekonomiska uppoffringar för sin utbildning. Därest så skulle ske, skulle detta ha till följd att ett mycket stort antal brandmän icke kunde erhålla önskvärd utbildning, varigenom brandförsvarets styrka skulle minskas. Av samma skäl böra även läroböcker utan kostnad utlämnas till eleverna. Undantag i detta avseende bör dock göras för den högsta brandbefälskursen, som i viss mån är att jämställa med kurs vid teknisk högskola.

I fråga om lokaler och undervisningsmateriel för skolan har brandskoleutredningen övervägt två alternativ. Det ena alternativet avser, att skolan skulle utrustas med hänsyn tagen till alla moderna krav på utrymmen och materiel. Skolan borde då inrymmas i egen brandstation och förfoga över egen brandmateriel. I brandstationen borde finnas icke blott lokaler för skolans administration samt för lektioner och övningar etc. utan även förläggingslokaler och matsalar för eleverna m. m. Inrättandet av en sådan skola skulle betinga en kostnad av, mycket approximativt beräknat, 1,300,000 kronor.

Enligt det andra alternativet skulle skolan förläggas till lokaler i annan byggnad än en brandstation, därvid en viss del av undervisningen skulle förläggas till Stockholms brandkårs stationsgårdar med anlåtande i viss utsträckning av brandkårens materiel. I fråga om detta alternativ må anföras följande.

Lokaler torde, enligt vad utredningen inhämtat, kunna få förhyras i den statliga nybyggnad i kvarteret Hammaren nr 13 vid Jakobsbergsgatan i Stockholm, vilken till största delen skall disponeras av luftskyddsinspektionen. I denna byggnad torde tre expeditionsrum samt två lektionssalar kunna ställas till skolans disposition. Stockholms stad torde även komma att medgiva, att brandskolan i erforderlig utsträckning finge nyttja Stockholms brandkårs gårdar och materiel. Brandskoleutredningen har i skrivelse den 22 november 1940 till gatunämnden i Stockholm, vilken handhar brandväsendets angelägenheter, redogjort för nu ifrågavarande alternativ och hemställt, att nämnden ville i princip giva sin anslutning till planen på ett samarbete mellan Stockholms brandkår och brandskolan i överensstämmelse med vad sålunda angivits.

I sitt den 4 december 1940 dagtecknade svar på denna skrivelse har gatunämnden yttrat, att nämnden gäve sin anslutning till planen, att brandskolan skulle berättigas att, i överensstämmelse med vad i brandskoleutredningens skrivelse föreslagits, mot ersättning och i begränsad omfattning — intill 300 timmar om året — nyttja Stockholms brandkårs stationsgårdar och materiel. Det av nämnden sålunda angivna timantalet är fullt tillräckligt för skolans behov.

Därest skolan organiserades efter det sist angivna alternativet, skulle engångskostnaderna uppgå till omkring 21,000 kronor.

Det torde få antagas, att utvecklingen förr eller senare gör det nödvändigt, att skolan organiseras efter det dyrare alternativet. Givet är också att utbildningsresultaten skulle bli bättre, därest detta alternativ valdes. Även med det billigare alternativet torde emellertid mycket goda resultat kunna nås. Med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge anser sig brandskoleutredningen därför böra föreslå, att skolan ordnas i enlighet med det billigare alternativet.

I fråga om skolans ställning i statsförvaltningen har utredningen föreslagit, att skolan skulle sortera direkt under kommunikationsdepartementet. För skolan skulle finnas en styrelse bestående av fem ledamöter jämte erforderligt antal suppleanter, alla förordnade av Kungl. Maj:t.

För att skapa åtskiljande benämningar på de olika kurser, som enligt utredningens mening borde anordnas vid skolan, har utredningen använt särskilda beteckningar på olika kategorier brandkårspersonal. Desso beteckningar äro följande:

Med beteckningen brandbefäl respektive brandunderbefäl kategori I avses brandbefäl respektive brandunderbefäl vid yrkesbrandkårer om minst ett befäl och nio man. Den sålunda genom antalet man angivna begränsningen är vald för att utmärka en kår av sådan storlek, att den i varje ögonblick är i stånd att verkställa ett första angrepp mot elden.

Med beteckningen brandbefäl respektive brandunderbefäl kategori II avses brandbefäl respektive brandunderbefäl vid borgarbrandkårer eller vid mindre yrkesbrandkårer än sådana, som nyss nämnts.

Med beteckningen brandbefäl kategori III avses brandbefäl vid allmänna eller frivilliga brandkårer.

De olika kurser, som enligt utredningens förslag borde anordnas vid skolan, äro följande:

1. Kurser för brandkårspersonal:

- A. Kurs för utbildning av brandbefäl kategori I (brandbefälskurs kategori I);
- B. Kurs för utbildning av brandbefäl kategori II (brandbefälskurs kategori II);
- C. Kurs för utbildning av brandbefäl kategori III (brandbefälskurs kategori III);
- D. Kurs för utbildning av industribrandchefer (industribrandchefskurs);
- E. Kurs för utbildning av brandmästare kategori I (brandmästarkurs kategori I);
- F. Kurs för utbildning av brandförmän kategori I (brandförmanskurs kategori I);
- G. Kurs för utbildning av brandmästare och brandförmän kategori II (brandunderbefälskurs kategori II);

2. Kurser för skorstensfejarepersonal:

- A. Mästarekurs;
- B. Gesällkurs.

I fråga om kursplanerna för de olika kurserna, inträdesfordringar till dessa samt betyg och examina m. m. torde få hänvisas till betänkandet. Följande kortfattade uppgifter må dock lämnas:

För att vinna inträde i *brandbefälskurs kategori I* skulle i regel fordras studentexamen med lägst betyget godkänd i det skriftliga provet i modersmålet samt i ämnena matematik, fysik och kemi enligt fordringarna för examen å reallinjen. Bland övriga föreslagna inträdesfordringar kan nämnas, att sökandens ålder skulle understiga 28 år. Inträde i kursen skulle dock, utan att de nämnda fordringarna voro uppfyllda, under vissa förutsättningar kunna medgivas yrkesbrandmän, som visat fallenhet för brandbefälsyrket och som inhämtat vissa teoretiska kunskaper. Kursen skulle omfatta en tid av omkring aderton månader, helguppehåll inräknade. Av denna tid skulle åtta månader ägnas åt undervisning och resten åt praktisk tjänstgöring. För *brandbefälskurs kategori II*, *brandbefälskurs kategori III* och *industribrandchefskurs* skulle inga särskilda inträdesfordringar uppställas. Den förstnämnda kursen skulle pågå i fyra månader, därav en och en halv månads undervisning och återstoden praktisk tjänstgöring. Envar av de två sistnämnda kurserna skulle pågå tre veckor. Kurserna skulle om-

fatta undervisning och praktik samtidigt och skulle icke förläggas till brandskolan utan till olika orter ute i landet. För att vinna inträde i *brandmästarekurs kategori I* skulle bl. a. fordras, att sökanden med godkända vitsord genomgått brandförmanskurs kategori I. Brandmästarekursen skulle omfatta fyra månaders undervisning. För inträde i *brandförmanskurs kategori I* skulle bl. a. fordras viss praktisk tjänstgöring. Kursen skulle omfatta tre och en halv månaders undervisning. För inträde i *brandunderbefälskurs kategori II* skulle icke uppsättas särskilda fordringar. Kursen skulle omfatta en tid av sex veckor, därav två veckors praktisk tjänstgöring och fyra veckors undervisning.

För att vinna inträde i *mästarekurs för skorstensfejare* skulle bl. a. fordras att sökanden genomgått gesällkurs för skorstensfejare samt att sökanden icke uppnått fyrtiofem års ålder. Kursen skulle innefatta undervisning under sex veckor. För inträde i *gesällkurs för skorstensfejare* skulle krävas bl. a. viss praktik och en ålder understigande trettiofem år. Kursen skulle omfatta undervisning i åtta veckor.

I frågan hur ofta varje kurs bör hållas har utredningen gjort vissa undersökningar rörande nyutbildningsbehovet av ifrågavarande personalkategorier m. m. På grundval av dessa undersökningar har följande ungefärliga plan framlagts:

Första året a) *vid själva skolan*. En brandmästarekurs kategori I, en brandförmanskurs kategori I, en brandbefälskurs kategori II, en brandunderbefälskurs kategori II samt en mästarekurs för skorstensfejare.

b) *i landsorten*. Sex kurser brandbefälskurser kategori III och tre kurser för industribrandchefer.

Andra året a) *vid själva skolan*. En brandförmanskurs kategori I, en brandbefälskurs kategori II (den praktiska delen förlägges till första året), en brandunderbefälskurs kategori II, en gesällkurs för skorstensfejare.

b) *i landsorten*. Lika med första året.

Tredje året. Lika med första året.

Fjärde året a) *vid själva skolan*. En brandbefälskurs kategori I (kursen påbörjas under tredje året), en brandförmanskurs kategori I, en brandunderbefälskurs kategori II, en gesällkurs för skorstensfejare.

b) *i landsorten*. Lika med första året.

Huvuddelen av undervisningen vid skolan skulle enligt utredningens förslag meddelas av timplärare. Fast knutna vid skolan skulle vara en rektor, en brandmästare och ett kanslibitråde.

I fråga om skolans personalkostnader anför brandskoleutredningen följande:

Det kunde ifrågasättas, att ordinarie tjänster inrättades för rektor, brandmästaren och kanslibiträdet. Tillsvidare synas dessa tjänster dock böra utgöra arvodesbefattningar.

Rektor torde i lönehänseende böra jämföras med rektor vid ett mindre tekniskt läroverk, t. ex. elektrotekniska fackskolan i Västerås. Rektors arvode torde därför böra motsvara vad som utgår enligt lönegraden E 10 i civila avlöningsreglementet. Lön efter denna lönegrad utgör i lägsta löneklassen i ortsgrupp I 13,500 kronor, vartill kommer rörligt tillägg och kristillägg, enligt nu gällande grunder uppgående till 2,052 kronor. I enlighet härmed föreslås för rektor ett årligt arvode av 15,500 kronor, varå liksom å övriga lönearvodet vid skolan rörligt tillägg och kristillägg icke skulle utgå.

Brandmästarens löneförmåner böra beräknas så, att de något överstiga de löneförmåner, som en brandmästare vid Stockholms brandkår åtnjuter. Sist-

nämnda löneförmåner utgöra dels en grundlön om 5,220 kronor, vartill komma tre ålderstillägg ettvarrt om 480 kronor efter 3 respektive 6 och 9 års tjänst, och dels rörligt tillägg, som för närvarande utgår med 31 %. Härjämte åtnjuter brandmästare ett årligt beklädnadsbidrag om 420 kronor, å vilket belopp även rörligt tillägg beräknas. Avgifter för egen pension avdragas icke från lönen men däremot avgifter för familjepension med ett årligt belopp av 216 kronor. Den kontanta summan, som bortsett från åldersstillägg årligen uppbäres av en brandmästare (lön + beklädnadsbidrag + rörligt tillägg — familjepensionsavgift), utgör sålunda för närvarande 7,172 kronor. Härjämte äger brandmästare förhyra tjänstebostad till en hyra, som med c:a 10 % torde understiga hyresbeloppet i fria marknaden för bostad av samma standard.

I överensstämmelse härmed föreslås för brandmästaren vid brandskolan ett årligt arvode av 7,800 kronor.

För kanslibiträdet torde arvodet böra utgå med 4,300 kronor, vilket ungefärligen motsvarar nu utgående löneförmåner till en befattningshavare i lägsta löneklassen i lönegrad A 7. Kanslibiträdet synes böra tillerkännas detta förhållandevis höga belopp, enär bitrådets arbetsuppgifter skulle omfatta icke blott renskrivning etc. utan även enklare expeditionsgöromål såsom uppsättning av brev o. s. v.

Timlärarearvodena synas böra utgå med olika belopp, beräknade efter undervisningens omfattning och lärarnas kompetens. Vid längre tids undervisning synes arvode böra utgå med 8 kronor per timme. Vid mera tillfällig undervisning bör arvodet utgöra 12 kronor per timme, där läraren har lägre kompetens, och 20 kronor per timme, där läraren har högre kompetens eller där undervisningen sker i form av föreläsningar. Det torde få ankomma på skolans styrelse att bestämma arvodenas storlek i varje särskilt fall.

Med dessa beräkningsgrunder torde timlärararvodena för undervisningen vid själva skolan genomsnittligt sett komma att uppgå till ett årligt belopp av 12,000 kronor. Kostnaderna för lärararvoden vid en kurs i landsorten torde komma att uppgå till omkring 500 kronor, vilket med den av brandskoleutredningen föreslagna kursfrekvensen skulle motsvara en årlig kostnad av 4,500 kronor. De perioder av praktisk tjänstgöring, som ingå i olika kurser, torde icke behöva åsamka brandskolan kostnader.

Särskilda arvoden till styrelsens ledamöter synas icke böra utgå.

De sammanlagda årliga personalkostnaderna skulle sålunda uppgå till (15,500 + 7,800 + 4,300 + 12,000 + 4,500) 44,100 kronor.

I fråga om de årliga omkostnaderna anför utredningen:

I lokalhyra för lokalerna vid Jakobsbergsgatan i Stockholm torde få beräknas 15,000 kronor om året. I denna summa inräknas utgifter för värme, lyse, städning, vaktmästare och telefon (dock ej rikssamtal). I ersättning till Stockholms stad för nyttjande av brandstationsgårdar, gymnastiksal och brandmateriel beräknas 2,000 kronor om året och för vållade skador å materiel samt driftskostnader (drivmedel för motorfordon etc.) 3,000 kronor.

För varje kurs i landsorten synas böra beräknas 100 kronor i omkostnader, vilket med den av utredningen förutsatta kursfrekvensen skulle motsvara en årlig kostnad av 900 kronor. I fråga om resekostnader för rektor och brandmästaren torde få antagas, att rektor kommer att resa omkring 40 dagar och brandmästaren omkring 50 dagar om året. Rektor torde, i likhet med vad som gäller beträffande rektor vid tekniskt läroverk, böra åtnjuta rese- och traktamentsersättning enligt klass I B i allmänna resereglementet.

Traktamentskostnaderna skulle i sådant fall uppgå till (40 × 22) 880 kronor, varjämte biljettkostnaden torde få beräknas till 720 kronor. Brandmästarens rese- och traktamentsersättning torde böra utgå efter klass II D i resereglementet, vilket innebär en traktamentskostnad av (50 × 16) 800 kronor. Till biljettkostnader torde få beräknas 500 kronor. I övrigt torde följande årliga omkostnader böra beräknas:

Skrivmaterialier, papper, blankettryck o. dyl.	kronor	2,000
Rikssamtal, annonsering o. dyl.	»	500
Uderhåll av inventarier	»	300
Läroböcker åt kursdeltagarna	»	6,000
Förbrukning av undervisningsmateriel	»	500
Oförutsedda omkostnader	»	5,000

Den totala summan för årliga omkostnader utgör sålunda 38,100 kronor.

Engångskostnaderna för möbler, armatur, undervisningsmateriel m. m. beräknas av utredningen på i betänkandet närmare angivna grunder uppgå till 20,830 kronor.

Utredningens kostnadsberäkningar för skolan innefatta sålunda:

	Kronor.	Kronor.
1. Årliga kostnader		
a. Personalkostnader	44,100	
b. Omkostnader	38,100	
		82,200
2. Engångskostnader		20,830
		<hr/> Summa kronor 103,030

Yttranden.

Yttranden ha infordrats från samtliga länsstyrelser samt luftskyddsinspektionen och statskontoret. Flera av dessa myndigheter ha överlämnat yttranden från dem underlydande tjänstemän samt från enskilda sammanslutningar. Härjämte ha yttranden inkommit från svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, svenska brandkårernas riksförbund, svenska kommunalarbetareförbundet, Sveriges skorstensfejaremästares riksförbund och svenska skorstensfejeriarbetareförbundet, vilka beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

I samtliga yttranden tillstyrkes förslaget om inrättande av en statlig brandskola. Statskontoret, länsstyrelsen i Kalmar län och brandchefen i Kalmar ifrågasätta dock, huruvida icke med inrättandet av brandskolan borde anstå intill dess brandförvarsutredningen slutfört sitt arbete. I flertalet yttranden understrykes emellertid det trängande behovet av att en brandskola snart inrättas.

Brandskoleutredningens förslag rörande brandskolans uppgifter och huvudlinjerna för dess verksamhet ha i stort sett icke givit anledning till erinran. Svenska brandkårernas riksförbund har emellertid med instämmande av länsstyrelsen och länsbrandchefen i Älvsborgs län samt brandchefen i

Kalmar anført, att rekrytutbildning av brandmän borde äga rum vid skolan. Härom anför förbundet följande:

Någon allmänt tillgänglig utbildningskurs för brandmän finnes icke i vårt land för dem, som önska ägna sig åt brandmannayrket. Flertalet brandkårer nödgas därigenom anställa brandmän utan några förkunskaper, vilka först efter rätt lång tids anställning kunna bliva fullt dugliga för sin tjänst. För den skull är behöfligt, att brandskolan upptager även utbildningen av brandmän. Denna utbildning bör tillkomma för att dessutom få fram en annan utbildningsgren, som icke medräknats i kursplanerna, men som är synnerligen viktig, nämligen brandbefäls- och brandunderbefälselevernas bibringande av förmåga att kunna utbilda rekryter samt leda och bedriva övningar. Den olikhet, som härutinnan nu förekommer vid brandkårer, ävensom bristen på system härför vid en hel del brandkårer gör, att likformighet i denna viktiga undervisning bör givas vid brandskolan. Något verkligt utbyte vinnes emellertid icke, om befäls- och underbefälseleverna härvid måste använda varandra som övningsgrupper. Genom tillgång på utbildade kan däremot ernås resultat. Samtidigt utvinnes den betydelsefulla fördelen, att brandkårer ute i landet erhålla tillgång på rekrytutbildade brandmän vid nyanställningar. Antalet elever i varje brandmannakurs behöver icke vara stort, t. ex. 3 grupper om 3 man: 9 man. Kurserna kunna inläggas på tider, då de behövas för befälets instruktörsutbildning. Tillräckligt med sökande till brandmannakurserna torde nog icke behöva saknas.

Svenska brandbefälsföreningen ifrågasätter, om skolan icke i viss utsträckning kunde användas för utbildning av militär brandpersonal.

Sveriges skorstenfejaremästares riksförbund och *svenska skorstensfejarearbetareförbundet* tillstyrka, att undervisning för skorstensfejarepersonal ordnas vid brandskolan.

Luftskyddsinspektionen har i fråga om undervisningen för luftskyddspersonal anført, att sådan undervisning icke borde upptagas på skolans program. Liksom hittills borde denna undervisning handhavas av inspektionen. Inspektionen har vidare yttrat, att skolans lokalfråga numera kommit i annat läge, därigenom att ett av de såsom lektionssalar avsedda rummen i nybyggnaden vid Jakobsbergsgatan icke ställts till inspektionens disposition utan i stället tagits i anspråk av militära myndigheter. Inspektionen hade givetvis fortfarande i princip intet att erinra mot att skolans verksamhet förlades till lokaler inom nämnda fastighet. Därvid förutsattes dock, att lokalerna ställdes till förfogande endast i den mån de icke behövdes för luftskyddsinspektionens verksamhet. Med hänsyn till de planer för kursverksamheten, som framlagts i utredningens betänkande, torde dock en dylik anordning icke vara tillfyllest.

Med avseende å förslaget att forsknings- och försöksverksamhet på brandväsendets område skulle bedrivas vid sidan av utbildningsarbetet har inspektionen anført, att det kunde ifrågasättas att denna verksamhet skulle förläggas till någon redan befintlig statlig institution. *Statskontoret* har i denna fråga yttrat, att skolans lärare helt borde ägna sig åt förekommande administrativa uppgifter. Behovet av timlärare torde härigenom betydligt nedgå.

I fråga om samarbetet mellan brandskolan och Stockholms stad har

Stockholms stads gatunämnd framhållit, att det torde vara osäkert, om staden under någon längre tid kunde bereda skolan förmånen att få nyttja materiel och brandgårdar. Samarbetet mellan skolan och staden, vilket särskilt under rådande luftskyddstillstånd med därav föranledd intensifiering av arbetet med utbildning av reservbrandformationerna innebure en belastning för brandkåren, hade från stadens sida ansetts vara ett provisorium, som efter icke alltför lång tid skulle komma att avvecklas.

Svenska brandbefälsföreningen framhåller med instämmande av *brandchefen i Västerås*, att det vore önskvärt, att åtminstone någon modern brandmateriel exempelvis en brandbil av staten anskaffades för skolans räkning. Föreningen yttrar vidare, att det kunde ifrågasättas, att skolan skulle förläggas till Göteborg.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Enligt utredningens förslag skall all teoretisk undervisning, med undantag för brandbefälskurs kategori III och industribrandchefskurs koncentreras till den i Stockholm förlagda brandskolan. Länsstyrelsen vill emellertid erinra, att kurser för blivande brandförmän hittills hållits förutom vid brandkåren i Stockholm även vid brandkåren i Göteborg. Länsstyrelsen vill därför ifrågasätta, huruvida icke lämpligen en viss decentralisation av undervisningen utöver vad utredningen föreslagit skulle kunna ske. Länsstyrelsen avser närmast brandförmanskursen kategori I och brandunderbefälskursen kategori II. Det bör tagas under övervägande, huruvida icke dylika kurser skulle kunna, givetvis under ledning eller överinseende av brandskolan, förläggas, förutom till nämnda skola, jämväl till vissa större brandkårer utom Stockholm, där tillgång till kompetenta lärare och erforderlig undervisningsmateriel kunde erhållas. Sagda kurser skulle icke vara förbehållna elever från den egna kåren utan även stå öppna för elever annorstädes ifrån. Genom en dylik decentralisation skulle vissa fördelar vinnas. Kostnaderna för elevernas deltagande i kurserna skulle förbilligas och större anslutning till desamma skulle kunna påräknas.

Med avseende å de för skolan beräknade personalkostnaderna har *statskontoret* anført följande:

I betraktande av det starkt begränsade område, här ifrågavarande undervisning avser, ävensom till skolans karaktär av ett institut för anordnande av kortare återkommande kurser synes den lärare, som anförts ledningen av kursverksamheten, icke böra benämnas rektor utan föreståndare. Ej heller kan statskontoret finna det motiverat, att arvode till denne befattningshavare utgår med så högt belopp, som de sakkunniga förordat. Enligt ämbetsverkets förmenande bör ett arvode av 12,000 kronor vara fullt tillräckligt. Likaså vill det förefalla statskontoret som om arvodet till den andra läraren borde kunna begränsas till 7,000 kronor ävensom att erforderlig biträdeshjälp skulle kunna erhållas för ett arvode av 3,300 kronor, motsvarande närmast vad som för närvarande utgår till ett kontorsbiträde i lönegrad Ex 4.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anför, att det för skolans rektor föreslagna arvodet synes vara tilltaget i överkant.

Vice brandchefen i Jönköping yttrar:

Ordinarie tjänster böra nog inrättas för såväl rektor som brandmästare vid skolan och ej såsom föreslagits arvodesbefattningar. Med hänsyn till att

dess båda befattningar böra tillsättas med personer, som hava grundlig erfarenhet inom brandyrket, är det troligt, att de för befattningarna mest lämpliga personerna redan innehava ordinarie befattningar vid någon av de större brandkårerna. Man får antaga, att en person med sådan ordinarie befattning knappast vill utbyta densamma mot ett förordnande vid brandskolan.

Motsvarande synpunkter anföras av *brandchefen i Kalmar*.

Svenska brandkårernas riksförbund anser, att lärararvodena för en kurs i landsorten, vilka beräknats till sammanlagt 500 kronor, vore upptagna till ett alltför lågt belopp i förhållande till det arbete, som krävdes.

Svenska brandskyddsföreningen framhåller önskvärdheten av att pensionsrätt beredes åt skolpersonalen, enär det annars torde komma att uppstå stora svårigheter att för dessa viktiga befattningar erhålla fullt kvalificerade personer.

Motsvarande synpunkter anföras av *Svenska brandkårernas riksförbund* och *Svenska brandbefälsföreningen*. Brandbefälsföreningen föreslår härjämte, att skolans rektor skulle benämnas chef för brandskolan.

I åtskilliga yttranden ha vidare förslag gjorts i fråga om kursernas omfattning, kursfrekvensen, inträdesfordringar, betyg och examina m. m. Förslag ha även framställts om att staten åtminstone i vissa fall skulle lämna bidrag till kursdeltagarnas resor och uppehåll under pågående kurs.

Vikten av ett effektivt brandförsvar har under senare år blivit alltmera uppenbar. Under tiden närmast före den nu rådande krisen uppgingo de i vårt land utbetalade brandskadeersättningarna årligen till ett belopp av omkring 30 miljoner kronor. Efter krisens inträde har denna siffra fördubblats. De verkliga brandskadorna torde under år 1940 ha uppgått till omkring 75 miljoner kronor.

Särskild betydelse får kampen mot eldens skadegörande verkningar i händelse av krig. Erfarenheter från de länder, som sedan stormaktskonfliktens utbrott varit invecklade i krig, understryka kraftigt betydelsen av ett effektivt brandförsvar.

En förutsättning för uppehållandet av ett sådant brandförsvar är icke blott en god organisation av brandväsendet och tillgång till erforderlig brandmateriel utan även att brandpersonalen besitter tillräcklig utbildning för sina uppgifter. Genom enskilt initiativ ha i vårt land vissa möjligheter beretts för brandpersonal att erhålla utbildning för sitt arbete. Dessa möjligheter kunna emellertid icke ens tillnärmelsevis anses täcka utbildningsbehovet. Då en verkligt effektiv brandutbildning torde kunna ordnas allenast genom inrättande av en statlig brandskola, vill jag förorda att en dylik skola organiseras.

I brandskoleutredningens betänkande har förslag framlagts om inrättande av en sådan skola. Utredningens förslag, som i allt väsentligt tillstyrkts i de avgivna yttrandena, torde i huvudsakliga delar böra läggas till grund för skolans organisation. Med hänsyn till det trängande behovet av att tillgången på utbildad brandpersonal ökas, torde skolans verksamhet böra taga sin början så snart som möjligt, lämpligen den 1 juli 1941.

Departement-
chefen.

Brandskolans uppgifter torde, såsom utredningen föreslagit, i främsta rummet böra omfatta utbildning av blivande brandbefäl och brandunderbefäl. Med hänsyn till att skorstensfejarnas uppgifter i flera betydelsefulla avseenden sammanfalla med brandpersonalens, synes utbildning böra meddelas även åt skorstensfejarepersonal. Att till skolans uppgifter hänföra utbildning av andra personalkategorier, vilket i några yttranden föreslagits, synes i avbidan på erfarenheter från skolans arbete för närvarande icke böra ske. Där emot torde, på sätt förutsatts, vid skolan böra bedrivas försöksverksamhet och forskning på brandväsendets område i den mån så kan ske vid sidan av undervisningsarbetet. I fråga om berörda verksamhet förutsättes dock, att densamma icke ökar statsverkets utgifter för personal vid skolan samt att den bedrivs i samarbete med andra på området verksamma statliga institutioner.

Enligt brandskoleutredningens förslag skulle skolan med hänsyn till nu rådande statsfinansiella läge i viss mån ordnas som ett provisorium. Skolan skulle sålunda icke inrymmas i egen brandstation eller förfoga över egen brandmateriel. I stället skulle enligt överenskommelse med Stockholms stad skolan berättigas att mot ersättning och i begränsad omfattning nyttja Stockholms brandkårs stationsgårdar och materiel. Erforderliga undervisningslokaler skulle förhyras i härför lämplig fastighet.

Vad sålunda föreslagits synes välbetänkt. I avbidan på erfarenheter från skolans verksamhet synes det icke vara lämpligt att från början giva skolan en alltför kostsam organisation. I fråga om samarbetet med Stockholms stad förutsätter jag, att mellan staten och staden skall kunna träffas en för båda parter tillfredsställande överenskommelse rörande skolans rätt att få nyttja materiel och brandgårdar. Det är nämligen uppenbart att inrättandet i Stockholm av en statlig brandskola innebär fördelar även för staden, bland annat därigenom att dess kostnader för utbildning av brandbefäl och brandunderbefäl överflyttas på staten. Att förlägga skolan till annan ort än Stockholm, vilket i ett par yttranden föreslagits, är givetvis tänkbart. Försåvitt inga särskilda svårigheter i kostnads- eller annat hänseende visa sig uppkomma vid skolans förläggning till huvudstaden torde det dock vara att föredraga att skolan förläggas dit.

Vid beräkning av skolans personalkostnader har brandskoleutredningen förutsatt, att tjänsterna för rektor, brandmästaren och kanslibrådet skulle utgöra arvodesbefattningar. De årliga arvoden skulle utgöra respektive 15,500, 7,800 och 4,300 kronor.

Med hänsyn till att skolan i viss mån ordnas som ett provisorium vill jag icke ifrågasätta att, såsom i vissa yttranden föreslagits, inrätta ordinarie tjänster för eller bereda pensionsförmåner åt skolpersonalen. Frågan härom torde få upptagas sedan någon tids erfarenhet av skolans arbete vunnits.

I fråga om arvodet till skolans rektor har statskontoret ifrågasatt, huruvida icke 12,000 kronor vore fullt tillräckligt. Vid bedömning av denna fråga måste beaktas, att det är av mycket stor betydelse att skolan särskilt under den första tiden kommer att ledas av en högt kvalificerad kraft. Ut-

sikter att till tjänsten, som ju icke är förenad med pensionsförmåner, er-hålla en sådan kraft torde icke föreligga, därest arvodet sättes så lågt, som statskontoret föreslagit. Det av brandskoleutredningen upptagna beloppet synes däremot väl högt. En lämplig avvägning synes vara att bestämma arvo-det till 14,000 kronor. Till jämförelse kan nämnas, att de årliga löneförmåner-na i lönegraden A 30 (byråchefer och därmed jämställda befattningshavare) i lägsta löneklassen och ortsgrupp I för närvarande utgöra (12,000 + 2,052) 14,052 kronor.

Brandmästarens arvode skulle enligt statskontorets förslag utgöra 7,000 kronor. Av skäl motsvarande dem som anförts beträffande arvodet till sko-lans rektor synes brandmästarens arvode böra utgöra 7,500 kronor.

I fråga om kanslibiträdets arvode har statskontoret föreslagit en jämkning till 3,300 kronor. Enär rektor och brandmästaren sannolikt komma att hava stor arbetsbörda, måste det förutsättas att kanslibiträdet på eget ansvar skall kunna utföra åtskilliga göromål, för vilka gott omdöme och förtrogenhet med arbete inom statsförvaltningen måste krävas. Med hänsyn härtill tillstyrker jag brandskoleutredningens förslag om ett arvode av 4,300 kronor.

Mot brandskoleutredningens kostnadsberäkningar i övrigt synes anled-ning icke finnas till erinran. Anslagsbehovet för statens brandskola skulle sålunda uppgå till (103,030 — 1,500 — 300) 101,230 eller avrundat 100,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen anvisar me-del för skolans inrättande, utfärda en stadga för statens brandskola, därvid de i yttrandena anförda önskemålen rörande kursernas anordnande och om-fattning, inträdesfordrigar, betyg och examina torde få upptagas till över-vägande.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola* för budgetåret 1941/42 under sjätte huvudtiteln anvisa ett *anslag* av . . . kronor 100,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.
